ΞΕΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΤΕΑΝ REIMBRACH

Ο ΦΙΛΟΣ ΤΗΣ ΒΑΡΩΝΗΣ

Κάθε βράδυ, στὴν ἴδια πάντοτε γωνιὰ τοῦ ἑστιατορίου, παράμερα καὶ κρυμμένο σχεδὸν πίσω ἀπ' τὰ κρεμασμένα ἐπανωφόρια, καὶ ὅταν κ' ἔτρωγε τὰ ἴδια πάντοτε λιτὰ φαγητά, ἕνα γεροντάκι. Τὸ πρόσωπό του ἦταν γεμᾶτο ρυτίδες καὶ εἶχε ἀπάνω του κάτι τὸ πελιδνό, κάτι τὸ σβυσμένο πρᾶγμα ποὺ τὸ ἐτόνωνε ἀκόμη περισσότερο τὸ καχεκτικό του σύνολο.

Φαινόταν σὰ νὰ παρέτεινε κάθε βράδυ ἐπίτηδες τὸ γεῦμα του, ἔτσι σὰ νὰ περίμενε μ' ἀπελπισία κάποιον, ὁ ὁποῖος δὲν ἔρχοτανε ποτέ. Τὶς περισσότερες φορὲς τὸ ὕφος του ἦταν θλιμμένο, μὰ μερικὲς ἡμέρες εἶχε μιὰν εὐθυμία μοναδική, ἀλλόκοτη, ὅμοια μὲ τὸ γέλιο ἑνὸς ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος γελάει μὲ τὴν ἴδια του τὴν ἀπόγνωση.

Τὰ γκαρσόνια τοῦ εἶχαν κολλήσει τὸ παρατσοῦκλι ὁ «φίλος τῆς βαρώνης· γιατὶ εἶχαν ἀντιληφθῆ, παρακολουθῶντας τὰ φερσίματά του, ὅτι τὸ γεροντάκι εἶχε καρφωμένα πάντοτε τὰ μάτια του στὴν πόρτα τοῦ ρεστωράν ὡς τὴ στιγμὴ ποὺ μιὰ γυναίκα πολὺ ὥμορφη—ἡ βαρώνη—ἔκανε τὴν εἴσοδό της. Ἔπειτα τὰ χαμήλωνε κοκκινίζοντας ἐλαφρά. Ἕνας νέος συνώδευε πάντοτε τὴ βαρώνη. Μόλις ἡ ζευγάρι αὐτὸ καθόταν σ' ἕνα τραπέζι, ὁ γέρος δὲν ξεκολλοῦσε τὰ μάτια του ἀπὸ τὴ γυναίκα. Παρακολουθοῦσε ὅλες τὶς κινήσεις, τὶς κουβέντες της, τὰ γέλια της. Κι' ἀποτελείωνε ἔτσι τὸ φαγητό του, σὰν βυθισμένος μέσα σ' ἕνα ὄνειρο, τὸ χαμένο ἴσως ὄνειρο τῶν ἀπραγματοποιήτων φιλοδοξιῶν. Καὶ τὸ πρόσωπο ἔπαιρνε τότε μιὰν ἀνήσυχη ἔκφραση, ἡ ὁποία πότε εἶχε κάτι τὸ πολὺ τρυφερὸ καὶ πατρικὸ συγχρόνως καὶ πότε φανέρωνε ἕνα βαθὺ καὶ ἀσυγκράτητο μῖσος.

Ἕνα βράδυ, καθὼς ἡ βαρώνη ἔβγαινε ἀπὸ τὸ ρεστωράν, περήφανη, ὡραία καὶ κομψὴ καὶ ἔκανε τὰ κεφάλια ὅλων νὰ στρέφωνται πρὸς αὐτή, κινούμενος ἀπὸ μ' ἀλλόκοτη περιέργεια, ψιθύρισα στὸ πέρασμά της ἕνα κολακευτικὸ ἐπιφώνημα. Κατοπὶ κοίταξα τὸ γέρο, περιμένοντας κάποιαν ἀπάντηση ἐκ μέρους του, μιὰ ἐπιδοκιμασία ἢ καὶ μιὰ ἐκμυστήρευση ἴσως.

Κ' ἐκεῖνος μὲ κοίταξε, μὰ σχεδὸν ἐχθρικά, μὲ τὸ ὕφος τοῦ ἀνθρώπου ποὺ εἶνε ἀποφασισμένος νὰ φυλάξῃ ἕνα μυστικό. Ἔξαφνα ὅμως τεντώθηκε, σὰν ἕνα ἀντρείκελο τοῦ ὁποίου ἔσπασε τὸ ἐλατήριο. Φάνηκε πὼς κάποια ἀδυναμία τὸν εἶχε κυριεύσει, μιὰ κούραση ἀπὸ τὴ ζωή, μιὰ ἀνάγκη νὰ ἀποθέσῃ λίγο κάπου ἕνα φορτίο πολὺ βαρύ.

Κούνησε τὸ κεφάλι του ἐλαφρά, ἀναστέναξε καὶ, ἔπειτα, ἀποφασιστικά, μὲ τὴ θλιμμένη φωνή του, μοῦ ψιθύρισε :

— Αὐτὴ εἶν' ἡ γυναίκα μου !...

***

Ἡ ἱστορία τοῦ γέρου αὐτοῦ ἦταν πολὺ ἁπλῆ : ἡ ἱστορία ἑνὸς ἀνδρὸς ποὺ παντρεύεται μιὰ γυναίκα πολὺ νέα καὶ ἀπωχή. Ὁ γέρος τὴν ἀγαποῦσε τρελλὰ καὶ ἔκανε κάθε ἐπιθυμία της. Ἐκείνη δὲν ἀγαποῦσε παρὰ μόνο τὰ χρήματά του. Αὐτὸν τὸν ἴδιο ὄχι μόνο δὲν τὸν ἀγαποῦσε, ἀλλὰ σχεδὸν τὸν μισοῦσε. Γι' αὐτὸ καὶ πολὺ γρήγορα, ἄρχισε νὰ τὸν ἀπατᾷ. Συγχρόνως ἡ περιουσία του σκορπιζόταν μέσα στὰ χέρια της. Μὲ τὰ λεπτὰ τοῦ συζύγου της πραγματοποιοῦσε κάθε της ἰδιοτροπία, κάθε της γοῦστο. Ἐκεῖνος δὲν τῆς ἔφερνε καμμιὰ ἀντίρρηση. Νόμιζε πὼς ὁ μόνος λόγος τῆς ὑπάρξεώς του μέσα στὸ σπίτι του ἦταν νὰ δίνῃ διαρκῶς χρήματα στὴ γυναῖκα του. Ἐκτὸς τῆς περιουσίας του εἶχε καὶ θέση καθηγητοῦ σ' ἕνα ἀνώτερο λύκειο, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πληρωνόταν πολὺ καλά. Γιὰ νὰ ἐπαρκῆ ὅμως στὰ ἔξοδα τῆς συζύγου του, τὰ ὁποῖα μεγάλωναν συνεχῶς, ἄρχισε νὰ γράφῃ στὶς ἐφημερίδες, καὶ νὰ παραδίδῃ ἰδιαιτέρως μαθήματα. Μά, ἐπειδὴ γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἦταν ἀναγκασμένος νὰ λείπῃ τώρα περισσότερο ἀπὸ τὸ σπίτι του, ἡ γυναῖκα του εὕρισκε τὴν εὐκαιρία νὰ τὸν ἀπατᾷ μὲ τοὺς μαθητάς του καὶ μὲ διαφόρους ἀγνώστους. Ἔπειτα ἐκείνη ἄρχισε νὰ ἀπουσιάζῃ ὁλόκληρες νύχτες ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ νὰ τὸ σκίζῃ ἐπὶ ἡμέρες συνεχῶς. Ἡ προσωπική του περιουσία εἶχε πιὰ ἐξαντληθῆ, τὰ δὲ σκάνδαλα ποὺ τοῦ εἶχε δημιουργήσει ἡ γυναῖκα του ἦσαν τόσα πολλὰ καὶ μεγάλα ὥστε δὲν εἶχε πιὰ πρόσωπο ν' ἀντικρύζῃ τὸν κόσμο καὶ γι' αὐτὸ ἀναγκάστηκε νὰ παραιτηθῆ ἀπὸ τὴ θέση του, ν' ἀφήσῃ τὰ μαθήματά του καὶ νὰ περιορισθῆ στὴ μικρή του σύνταξη. Μὰ τὴν ἄλλη μέρα κιόλας ἡ γυναίκα του ἔφυγε, ἐγκαταλείποντάς τον ὁριστικῶς καὶ γιὰ πάντα αὐτὴ τὴ φορά.

Ὁ γέρος μοῦ τὰ διηγεῖτο ὅλ' αὐτά, σὰν μιὰ ἱστορία ποὺ τὴν εἶχε ἀποστηθίσει. Κάθε τόσο μόνο, στὴ μέση μιᾶς φράσεως, κάποια ἀνάμνησις πιὸ ζωηρὴ ἀπὸ τὶς ἄλλες τὸν διέκοπτε. Τότε ἄρχιζε νὰ μιλάῃ μὲ λέξεις μισές, μπερδεμένες, μὲ ἐπιφωνήματα, μὲ χειρονομίες σὰ νὰ μὴ μποροῦσε πιὰ νὰ ἐκφρασθῆ μὲ τὴ γλῶσσα του ἢ μᾶλλον ἔμοιαζε πὼς οἱ ἀναμνήσεις ποὺ ἀλληλοχυπιόντουσαν μέσα στὸ μυαλό του τοῦ φαινόντουσαν τώρα ἀπίθανες καὶ πὼς δὲν ἦσαν ἀναμνήσεις πραγματικῶν γεγονότων.

Ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ τὸν ἔκαναν νὰ νοιώθῃ τοὺς παληοὺς του πόνους πειὸ δυνατοὺς ἀκόμα, ἡ ματωμένη πάντοτε πληγὴ τῆς ἀγάπης του ἄνοιγε ἀκόμα περισσότερο μὲ τὴν ἀνάμνηση τοῦ παρελθόντος. Φαινόταν μάλιστα πὼς κάποια ἐπανάστασις γινόταν μέσα του, ἡ ὁποία ἐκδηλωνόταν μὲ ἕναν ἀσυγκράτητο θυμό. Τὸ βλέμμα του ἔλαμπε τόσο, φωτισμένο ἀπὸ ἕνα τρομερὸ μῖσος, ὥστε φαντάστηκα πὼς δὲ θ' ἀργοῦσε νὰρθῆ μιὰ μέρα κατὰ τὴν ὁποία ὁ γέρος αὐτὸς θὰ πραγματοποιοῦσε κατὰ τῆς γυναίκας του μιὰ ἐκδίκηση τρομερή, μιὰ ἐκδίκηση ποὺ χρόνια τώρα θὰ ἦταν ἡ ἀποκλειστική του σκέψις.

Σιγὰ-σιγὰ ὁ συνομιλητής μου μὲ τὶς ἄγριες κινήσεις του, μὲ τὸ τρομερὸ γέλιο του, ὁ ὁποῖος παρακολουθοῦσε σὰ σκιὰ τὴ γυναῖκα του καὶ τὴν παραμόνευε διαρκῶς, ἄρχισε νὰ μοῦ φαίνεται φρικώδης, ἀπαίσιος. Ἐξ ἀντιθέτου μάλιστα ἄρχισα νὰ ἐνδιαφέρομαι γιὰ τὴ γυναῖκα του ποὺ ἦταν ὄμορφη καὶ νέα, ποὺ τήν εἶχε βασανίσει ἴσως μὲ τὸν ὄψιμο καὶ μανιώδη του ἔρωτα. Σκέφτηκα μάλιστα νὰ τὴν προειδοποιήσω γιὰ τὴν ἐκδίκησή του.

— Μὰ δὲν σᾶς βλέπει ἐδῶ ποὺ ἔρχεστε, τὸν ἐρώτησα, δὲν σᾶς ἀναγνωρίζει :

— Ὤ, μοῦ ἀπάντησε, ἔχω ἀλλάξει τόσο ἀπὸ τότε.

Καὶ ἔστρεψε τὸ γερασμένο του πρόσωπο πρὸς ἕναν καθρέφτηο Καὶ τὸ πικρό του γέλιο ξαναφάνηκε σ' αὐτὸν ἀκόμα περισσότερο διαπεραστικό, σὰ να εἶχε ζωηρέψῃ τὸ μῖσος του, τὸ κοίταγμά το. στὸν καθρέφτη.

Μι' ἀνατριχίλα μοῦ πέρασε τὴ σπονδυλικὴ στήλη.

***

Ἕνα βράδυ ἡ βαρώνη δὲν ἤρθε νὰ δειπνήσῃ στὸ ἑστιατόριό

Ἀμέσως ἄρχισα ν' ἀνησυχῶ τρομερά. Ὁ γέρος φαινόταν πολ ταραγμένος : Τὰ κινήματά του μάλιστα προκαλοῦσαν τὰ γέλια τῶν γκαρσονιῶν.

Οὔτε τὴν ἄλλη μέρα φάνηκε στὸ ξενοδοχεῖο, ὁ δὲ γέρος ἦταν χλωμός, συντριμμένος, γερασμένος ἀκόμα περισσότερο.

Βλέποντάς με ἤρθε κοντά μου καὶ μοῦ ψιθύρισε :

— Πέθανε !

— Τὴ σκοτώσατε ! τοῦ φώναξα.

Μὲ κύτταξε μ' ἕνα βλέμμα ξαφνιασμένο καὶ μοῦ εἶπε :

— Εἶτανε φθισική.

Τότε ἤρθε ἡ σειρά μου νὰ ξαφνιαστῶ ἐγὼ καὶ τοῦ ἐπάντησα :

— Ἔ, τότε τόσο τὸ καλλίτερο γιὰ σᾶς ! Δὲν θὰ σᾶς κάνει πιὰ νὰ ὑποφέρετε.

Ἐκεῖνος μὲ κύτταξε σὰν ἀποβλακωμένος.

Ἐγὼ κατάλαβα πὼς δὲν συνεννοούμεθα καλὰ κι' ἀποφάσισα νὰ τὸν ἀφήσω νὰ μιλήσῃ. Μὰ αὐτὸς ἔμενε σιωπηλός, ἐκμηδενισμένος.

Ἄξαφνα μι' ἀστραπὴ φώτισε τὸ μυαλό μου :

— Λοιπὸν τὴν ἀγαποῦσατε πάντοτε ; ρώτησα.

Ἀναπήδησε καὶ φάνηκε σὰ νὰ γυρίζῃ ἀπὸ πολὺ μακρυά.

— Ἄν τὴν ἀγαποῦσα...μοῦ ἀπάντησε...

Τὸ πρόσωπό του εἶχε πάρει μιὰ ἔκφραση ἐκστατικὴ καὶ μοῦ εἶπε :

— Ἄν τὴν ἀγαποῦσα... Φαντάστητε πόσο τὴν ἀγαποῦσα... Ἀκοῦστε : Δὲν ξώδευα τίποτε, πεντάρι, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τῆς στέλνω τὰ χρήματά μου... Νὰ τὰ στέλνω τὰ χρήματα σ' ἐκείνη, ἡ ὁποία δὲν ἤξερε ποιὸς τῆς τὰ ἔστελνε...

Κι' ἐπρόσθεσε ἀργά-ἀργά, σὰ νὰ ἤθελε νὰ ἐξηγηθῆ :

— Τῆς τὰ ἔστελνα γιὰ νὰ εἶναι ἔτσι ἀνεξάρτητη οἰκονομικῶς καὶ νἄχῃ ὅσο τὸ δυνατὸ λιγώτερους φίλους, γιὰ νἄχῃ ἕνα μόνο φίλο, ἂν αὐτὸ ἠτάν δυνατό...Ξέρετε, πικραινόμουν πολὺ ὅταν τὴν ἔβλεπα ν' ἀλλάζῃ φίλους...

Εἶχα μείνει μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτὸ, κατάπληκτος, μπρὸς στὸ μυστήριο αὐτὸ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ποὺ μοῦ παρουσιαζόταν. Τότε ὁ γέρος, σὰ νὰ μιλοῦσε στὸν ἑαυτό του, εἶπε κουνῶντας τὸ μικρό, ζαρωμένο καὶ κάτασπρο κεφάλι του.

— Μόλις ἔμαθα τὸ θάνατό της, σκέφτηκα ὅτι τὸ μόνο ποὺ εἶχα νὰ κάνω θᾶ ἦταν νὰ πεθάνω κι' ἐγώ... Μὰ τὸ συλλογίστηκα καλλίτερα... Ἄν ἐπέθαινα ἐγώ. ἐκείνη δὲ θὰ εἶχε κανένα γιὰ νὰ τῆς πηγαίνῃ λουλούδια στὸν τάφο της...

Jean Reimbach

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

Ἄν δανείσῃς χρήματα σ' ἕναν ἐχθρό σου, ὑπάρχει πιθανότης νὰ τὸν κάμῃς φίλο σου. Ἄν δανείσῃς ὅμως χρήματα σ' ἕνα φίλο σου, ὑπάρχει βεβαιότης ὅτι θὰ τὸν κάνῃς ἐχθρό σου.

Φραγκλῖνος

Ὑπάρχει κάτι δυσκολώτερο ἀπὸ τοῦ νὰ κάνῃς καλὲς πράξεις : τὸ νὰ μὴν κάνῃς κακές !

Ζ. Ζ. Ρουσσὼ

Ἡ μόνες συμβουλὲς ποὺ ἀκολουθεῖ κανεὶς εἶναι αὐτὲς ποὺ λαμβάνει ἀπὸ... τὸν ἑαυτό του.

Ραβινιὰν